

Kristina

Karaktären Kristinas plats och funktion i Mobergs Utvandrarepos

Daniela Eriksson

Daniela Eriksson, Vt 2013
B-uppsats 7,5 hp, Litteraturvetenskap B 30 hp
Institutionen för kultur- och medievetenskaper
Handledare: Elisabeth Hästbacka

Innehållsförteckning

<u>1. Introduktion</u>	1
1.1 Inledning	1
1.2 Bakgrund	1
1.3 Syfte	1
1.4 Frågeställning	2
1.5 Material	2
1.6 Metod och disposition	2
<u>2. Analys</u>	3
2.1 <i>Annas död- Utvandrarna</i>	3
2.1.1 Karaktärens tankar och känslor	3
2.1.2 Miljö	3
2.1.3 Symbolik	4
2.1.4 Relationer karaktärerna emellan	5
2.1.5 Språk	5
2.1.6 Fokalisator	5
2.2 <i>Vetebröd, söt mjölk och ett "Amerikaäpple"- Invandrarna</i>	6
2.2.1 Karaktärens tankar och känslor	6
2.2.2 Miljö	6
2.2.3 Symbolik	6
2.2.4 Relationer karaktärerna emellan	7
2.2.5 Språk	7
2.2.6 Fokalisator	7
2.3 <i>Kristinas största bön - Nybyggarna</i>	8
2.3.1 Karaktärens tankar och känslor	8
2.3.2 Miljö	8

Daniela Eriksson, Vt 2013

B-uppsats 7,5 hp, Litteraturvetenskap B 30 hp
Institutionen för kultur- och medievetenskaper
Handledare: Elisabeth Hästbacka

2.3.3 Symbolik	8
2.3.4 Relationer karaktärerna emellan	9
2.3.5 Språk	9
2.3.6 Fokalisator	9
2.4 Kristinas ”Sverigeäpple” - <i>Sista brevet till Sverige</i>	9
2.4.1 Karaktärens tankar och känslor	9
2.4.2 Miljö	10
2.4.3 Symbolik	10
2.4.4 Relationer karaktärerna emellan	10
2.4.5 Språk	10
2.4.6 Fokalisator	11
<u>3. Slutdiskussion</u>	11
<u>4. Källförteckning</u>	13
4.1 Bilder	13
4.2 Internetbaserade källor	13
4.3 Tryckta källor	13

Daniela Eriksson, Vt 2013

B-uppsats 7,5 hp, Litteraturvetenskap B 30 hp
Institutionen för kultur- och medievetenskaper
Handledare: Elisabeth Hästbacka

1. Introduktion

1.1 Inledning

”Återigen hade snickaren gått till sitt verk: Det var den tredje kistan. Det var en mans arbete åt sin hustru.”¹

Med dessa ord avslutade Vilhelm Moberg sitt epos, i alla fall i mina ögon. När Kristina dog avslutades hela romansviten för min del och jag tycker att han inte lyckades påbörja något nytt när hon väl var borta. När jag ställdes inför dessa starka ord så undrade jag hur den lilla och ganska torftiga karaktären Kristina som jag mötte första gången i *Utvandrarna* kunde ha omvandlats till berättelsens själva centrum. En flicka som i början karaktäriserades mer efter sina fräknar och sin mjälla hy än sina tankar och egenskaper, en flicka som genom historiens gång växer upp till kvinna och får ett komplext känsloliv. Hon väckte min nyfikenhet och fick mig att vilja veta mer om henne och hur författaren gjort för att skapa bilden av henne.

Detta är mitt arbete till Kristina.

1.2 Bakgrund

Jag har valt att fokusera på Kristina i *Utvandrarserien* dels av personligt intresse och dels för att det området verkar vara relativt outforskat efter vad jag har kunnat hitta. Moberg-forskningen däremot är oerhört omfattande och forskare har under och efter hans författarskap och liv intresserat sig främst för hur hans privata erfarenheter har påverkat hans berättelser och skrivande. Jag har även läst en uppsats av Ingrid Nettervik där hon beskriver kvinnofigurerna i Mobergs författarskap, där låg dock mest fokus på vad han tyckt om sina kvinnliga karaktärer och vilken verklighetsanknytning de hade.

1.3 Syfte

Syftet med denna uppsats är att göra en fördjupad analys av karaktären Kristina eftersom jag har hittat föga forskning där hon står i fokus. Detta är intressant eftersom hon många gånger fått stå som förebild, tillsammans med sin man, för hela utvandringen från Sverige till Amerika. Jens Liljestränd, en forskare inom Mobergs författarskap, fokuserar främst på Karl

¹ Vilhelm Moberg, *Sista brevet till Sverige* (Stockholm, 1987), kapitel *Den tredje kistan*, sid. 229

Oskar och Utvandrarseriens påverkan på samhället, där de enligt honom står som symboler för hela utvandringen. Hans artikel *Karl Oskars väg till Sveriges hjärta*² gör det tydligt vilket fokus just han väljer. Jag däremot vill undersöka Mobergs karaktärgestaltning av Kristina. Detta är relevant att undersöka eftersom Kristina är en inflytelserik karaktär som nya generationer hela tiden upptäcker i Mobergs Utvandrarepos.

1.4 Frågeställning

Jag vill undersöka hur Moberg gör en karaktärgestaltning av Kristina och hur han låter henne gå från att vara en karaktär utan själsliv till att bli berättelsens centrum.

1.5 Material

Jag använder romanerna av Vilhelm Moberg, *Utvandrarna*, *Invandrarna*, *Nybyggarna* och *Sista brevet till Sverige*, det är dessa böcker jag baserar min uppsats på. För att göra denna undersökning har jag även en del forskningsmaterial till mitt förfogande. Dessa är avhandlingen *Mobergland* av Jens Liljestränd, en artikel på www.dn.se av Liljestränd *Karl Oskars väg till Sveriges hjärta*, kursboken *Epikanalys* av Holmberg och Ohlssons och två uppsatser av Ingrid Nettekvik som finns på www.blekingemuseum.se.

Jag bedömer att dessa källor är tillförlitliga eftersom jag har hittat samma information på flera av dessa ställen och eftersom alla dessa författare har blivit publicerade hos olika betrodda förlag.

1.6 Metod och disposition

Min analys är uppdelad i fyra delar, en för varje roman i serien. Jag undersöker fyra utvalda episoder där saker som stödjer min frågeställning lyfts fram och blir tydliga. Jag använder Holmberg och Ohlssons *Epikanalys* som vägledning för att undersöka karaktären Kristina och andra aspekter runt omkring henne. Dessa aspekter är miljö, symbolik, tankar och känslor. Det är även språk och relationer karaktärerna emellan. Jag analyserar också fokaliseringen, det vill säga vem som är seende och värderande centrum i texten. Jag kommer att gå igenom dessa delar systematiskt vid varje delanalys och diskutera dem utifrån citat och delar av romanverket.

² Jens Liljestränd, <http://www.dn.se/kultur-noje/essa/karl-oskars-vag-till-sveriges-hjarta>

2. Analys

2.1 Annas död - *Utvandrarna*, kapitlet *Om en veteåker och ett fat korngrynsgröt*, sid. 154-156

Dottern Anna har nyligen dött av att ha ätit för mycket korngrynsgröt som svällt i hennes utsvulna mage.

2.1.1 Karaktärens tankar och känslor

”Under flera veckor efter begravningen gick Kristina nerbruten; det mesta hon gjorde blev galet gjort och andra sysslor blev aldrig gjorda. Tusen gånger anklagade hon sig och frågade: Varför ställde jag icke undan fatet med kristningsgröten, så att ingen såg det? Eller varför lät jag inte barnen smaka, innan jag ställde ut det? Om jag det hade gjort, så hade Anna levat.”³

Karl Oskars sorg får störst plats räknat i antal sidor och rader och beskrivs kärnfullt med passagen om kistan som han snickrar åt sin dotter. Kristinas sorg skärs ner till cirka sju rader text där det beskrivs hur hon inte kan sköta sina sysslor och åtaganden som vanligt, utan att hon är upptagen med att grubbla och skuldbelägga sig själv över dotterns död. Dock är Annas död händelsen som får Kristina att ändra sig angående utvandringen, hon kan och vill inte längre leva på en plats där hennes barn dör av hunger och svält trots alla hennes och Karl Oskars mödor och ansträngningar.

Därför är denna passage i historien viktig för resten av berättelsen, Karl Oskars tysta sorg beskrivs med en passion och inlevelse som inte verkar lämna stor plats för beskrivning av Kristinas sorg. Jag tolkar detta som att författaren lade störst vikt vid sin manlige huvudperson, Karl Oskar, i just detta parti av berättelsen. Jag tror även att detta avsnitt har stor betydelse för karaktärernas fortsatta utveckling, eftersom Karl Oskar tvivlar i sin gudstro på grund av dotterns död och Kristina hårdnar i sin gudstro och tillit till Gud.

2.1.2 Miljö

³ Vilhelm Moberg, *Utvandrama* (Stockholm, 1987), kapitel *Om en veteåker och ett fat korngrynsgröt*, sid. 154-155

Miljön är underordnad rent textmässigt, miljön finns endast med mellan raderna och ingen riktig miljöbeskrivning ges. Antagligen ansåg författaren att Kristinas inre var viktigare än omgivningen runt omkring henne. Dock kan man utläsa att hon befinner sig på ”hemtama” ställen som till exempel i ladugården, på mjölkpallen, i stugan eller i trädgården där hon vanligtvis sköter sysslorna som inte ens nämns i förbifarten. Att läsaren får anta var Kristina befinner sig ger en känsla av självklarhet, dessa icke nämnda sysslor var deras liv och detta pågående liv rubbas så till den milda grad att sysslorna inte blir ordentligt gjorda. Dessa förehavanden var avgörande för deras överlevnad.

2.1.3 Symbolik

”Men när kornåkern stod grön hade ingen sagt till barnet: Om du äter härav skall du döden dö!”⁴ Moberg arbetar mycket med symbolik i sin text, något som jag tycker är tydligt, speciellt när det gäller beskrivningar av grödor som till exempel korn i detta citat. Här får kornåkern symbolisera potentiellt liv som förvandlas till död åt dottern Anna. Den lilla torftiga kornåkern stod grön med ett löfte om liv och föda åt människorna på gården, dock blev den en föröware som tog ett svältande barns liv med sitt löfte om mättnad i form av korngrynsgröt med socker och smör. Att Kristina inte förmår sköta sina sysslor är också symboliskt och visar på att karaktärernas liv är så pass rubbat att arbetet som livet kretsar kring inte fungerar som vanligt. Detta tolkar jag som en symbol, den är i princip omärkbar men tydlig och talande för att visa att deras vardagliga liv är ur balans, just på grund av att handlingen och händelsen är så vardaglig.

Passagen med Annas död kan ses som en symbol för hela dåtida Sveriges situation, där de som var värst drabbade av svält och åkrar med missväxt var de fattigaste och deras barn. Svälten visade ingen barmhärtighet och det gör knappast Moberg i sin berättelse heller. Han låter sina karaktärer dö eftersom deras död kan vara en viktigare faktor än att de fortsätter leva. Han ger även en starkare känsla av realism när han låter människor i berättelsen dö, även Karl Oskar och Kristina går ur tiden till slut.

”Vi förstår inte riddartiden enbart genom Ivanhoe, eller vikingatiden uteslutande med hjälp av Röde Orm, men i vår föreställning om emigrationen står Karl Oskar och Kristina märkligt

⁴ Vilhelm Moberg, *Utvandramna* (Stockholm, 1987) sid. 154

ensamma som representanter för den dryga miljon svenskar som utvandrade.”⁵ På samma sätt som Annas död kan man, precis som Liljestrand beskriver, se Karl Oskar och Kristinas utvandring som en symbol för hela utvandringen till Amerika på 1800-talet och framåt.

2.1.4 Relationer karaktärerna emellan

”Mellan föräldrarna nämndes icke det döda barnets namn förrän en lång tid hade gått. De talade aldrig om barnet de mist. Sorgen skulle ha blivit dem dubbelt tung, om den också hade omvittnats i ord.”⁶ Här beskrivs det hur Kristina och Karl Oskar hanterar sorgen efter sin dotter, de gör det i tystnad och i ensamhet eftersom de på länge inte talar om sin förlust. Här görs ingen skillnad på deras sorg men ändå görs det skillnad på den några rader tidigare, då blir Karl Oskars sorg mer komplex, om än tyst och Kristinas begränsad till en oförmåga att sköta hennes sysslor som vanligt.

2.1.5 Språk

Moberg arbetar med renhet och enkelhet i språket. Jag skulle vilja påstå att han inte använder stora ord ens för att beskriva stora saker. I hans skrivsätt märks det att det är det lilla som är i fokus, de små detaljerna gör helheten.

”...och han tänkte: Min flicka hittade god mat, hennes innanmäte sprängdes av sockrad och smörad korngrynsgröt. Så blev hon också ett hungerns vittne.”⁷ Här använder Moberg ett så enkelt grepp som att skriva att Karl Oskar tänkte och sätta kolon (:) innan beskrivningen av hans tanke. Med detta tillvägagångssätt ger han läsaren på ett enkelt sätt en inblick i karaktärens tankar, utan att värdera dem. Här låter han sin manlige huvudkaraktär tänka en mer komplex tanke än hans kvinnliga som endast förebrår sig själv.

2.1.6 Fokalisator

I detta avsnitt i romanen ses Kristina utifrån, den allvetande berättaren beskriver hennes förehavanden och tankar men man får inte någon inblick i hennes känsloliv.

⁵ Jens Liljestrand, *Mobergland* (Stockholm, 2009) sid. 17

⁶ Vilhelm Moberg, *Utvandrarna* (Stockholm, 1987) sid. 155

⁷ Vilhelm Moberg, *Utvandrarna* (Stockholm, 1987) sid. 154

2.2 Vetebröd, söt mjölk och ett ”Amerikaäpple” - *Invandrarna*, kapitlet *Mjölk och vetebullar*, sid. 46- 53

Sällskapet som gett sig av till Amerika har landstigit i New York och Karl Oskar och de äldre barnen har införskaffat mjölk, vetebröd och ett äpple odlat i Amerika som de bjuder Kristina på.

2.2.1 Karaktärens tankar och känslor

”Kristina var misstrogen: För henne var och förblev vetebröd helgdags- och kalasmat. Till jul påsk och midsommar brukade hon köpa hem några skålpund vetemjöl till ett bak.”⁸

Här är det Kristinas tankar som följs och hela partiet är fyllt av formuleringar liknande denna. Jag tycker att detta är en klar förändring gentemot stycket om Annas död där endast Karl Oskars tankar och känslor återges. Trots att det fortfarande är mycket fokus på vad hon gör så börjar hennes minnen och tankar ta större plats.

2.2.2 Miljö

Sällskapet befinner sig i *Battery Park* i New York, de sitter i en skuggig lund och platsen är ny för Kristina, det myllrar av folk som hastar förbi och tittar på de invandrade. Sällskapet vilar inför den långa och okända sträcka de ska färdas för att hitta ett nytt hem i Amerika. De verkar malplacerade och bortkomna. De äter en enkel måltid bestående av mjölk, vetebröd och ett äpple odlat i Amerika.

2.2.3 Symbolik

Här kan den goda men, i våra moderna ögon, spartanska måltiden vara en symbol för Amerikas påstådda och vid detta tillfälle, bevisade överflöd och ymnighet. Att Karl Oskar får äpplet till skänks kan ses som en symbol för både frestelse och givmildhet i det nya landet.

Jag ser det på ett sätt som att Kristina blev pånyttfödd i denna sekvens, hon dricker av livets första dryck, mjölk och smakar bröd som enligt hennes tro kan symbolisera Kristi kropp.

⁸Vilhelm Moberg, *Invandrarna* (Stockholm, 1987), kapitel *Mjölk och vetebullar*, sid. 48

Dessutom äter hon en liten del av ett äpple, en metafor som även den för tankarna till kristendom som en del av Gamla testamentet.⁹ Hon får smaka på ett nytt och bättre liv.

Det är även en talande bild att Kristina och hennes familj blir så pass tagna av denna måltid. De kommer från ett land av svält och misär till en ”ny värld” som välkomnar dem med vetebröd. Denna lyxvara som endast serverades vid högtider i ”Fattigsverige” såldes helt plötsligt som om det var en självklarhet. Kristina förundras över detta överflöd och förknippar för alltid sin första dag på Amerikas jord med söt mjölk och vetebröd. Dock är det intressant att det inte nämns att hon förknippar den dagen med äpplen, jag tror att det är för att äpplen och äppelträd genomgående kommer att symbolisera hemlandet efter att hon fått några äppelkärnor skickade till sig från Sverige.

2.2.4 Relationer karaktärerna emellan

Kristina och Karl Oskar är varandra trogna och han visar henne och barnen omtanke genom sina handlingar och ord till dem alla, men främst till henne. ”Han höll fram påsen med brödet: -Ät mer Krestina!”¹⁰ Med enkla ord visar han sin omtanke och uppmanar henne att ta hand om sig själv och bygga upp sin styrka efter sjukdomen på skeppet. Den direkta följden av att hon gör det är att hon då kan ta hand om deras barn och amma den minste. Alltså hjälpa dem alla att överleva.

2.2.5 Språk

”-Ä dä ett färskt äppel? utbrast Kristina förvånad när hon smakat.”¹¹ Jag tycker att språket Moberg gett sina karaktärer är rakt och enkelt, precis som jag ser på karaktärerna. Eftersom han skriver på dialekt när karaktärerna talar ger han dem inte bara ett språk utan även personlighet, något som Kristina inte verkar ha i början av berättelsen.

2.2.6 Fokalisator

I detta parti är Kristina den främsta fokalisatorn, det är hennes tankegångar som följs och det är ur hennes perspektiv händelseförloppet ses först och främst. Karl Oskars perspektiv finns med litegrann men det ligger inte i direkt fokus.

⁹Miranda Bruce-Mitford, *Tecken och symboler i färg* (Stockholm, 1999) sid. 48-49

¹⁰Vilhelm Moberg, *Invandrama* (Stockholm, 1987) sid. 53

¹¹Vilhelm Moberg, *Invandrama* (Stockholm, 1987) sid. 50

2.3 Kristinas största bön - *Nybyggarna*, kapitlet *Bönhörelsen*, sid. 574-576

Kristina har tidigare bett sin Gud om att bli ofruktsam för att hon inte har ork till att föda fler barn, hon får ett missfall och ber nu om förlåtelse i sin aftonbön.

2.3.1 Karaktärens tankar och känslor

”Jag känner mej ibland lika nöjd att få dö. Då händer att jag går å längtas efter den långa vila å rast som en gång ska oss alla förunnas.”¹² Kristinas ord och tankar får här all plats, kanske mer än någonsin tidigare i romansviten. För henne var aftonbönen den heliga stunden på dagen, stunden som gav henne ro i själen och den tid hon kunde lätta sitt hjärta. Hennes längtan att få dö och hennes stoiska lugn inför det har för mig gjort henne till Utvandrarseriens djupaste och mest tredimensionella karaktär.

Detta är punkten då Kristina, enligt min mening, ger upp hoppet om livet. Hennes vedermödor, trötthet och längtan efter hemlandet står inte längre i centrum för hennes tankar och påverkar inte längre hennes känslor som tidigare.

2.3.2 Miljö

Detta parti liknar delen med Kristinas sorg efter Annas död på så sätt att det inte finns någon egentlig miljöbeskrivning, dock är det tydligt, men inte utsagt var hon befinner sig. Hon ligger i sin säng som alltid då hon läser sin aftonbön. Hon ligger där i sin förmodade ensamhet och är alldeles allena i världen, det verkar i alla fall vara så hon känner sig. Hon känner sig till och med övergiven av sin Gud som hon förtröstat på i alla situationer.

2.3.3 Symbolik

”Jag ä en dåraktig å oförståndig kvenna, men jag har ångra’at å vill bättra mej.”¹³ Eftersom detta är en bön så finns här mycket kristen symbolik och det är den som är i störst fokus. Kristina ”ödmjucar sig”, som hon själv uttrycker det, inför sin herre och hon känner sig bortglömd, något som kan vara en symbol för hennes förvirring och kluvenhet efter bönen om ofruktsamhet. Den ser hon själv som ett ultimatum svek mot hennes Gud och skapare och efter

¹²Vilhelm Moberg, *Nybyggarna* (Stockholm, 1987), kapitel *Bönhörelsen*, sid. 574

¹³Vilhelm Moberg, *Nybyggarna* (Stockholm, 1987) sid. 575

hennes missfall och i denna bön ber hon om att bli fruktsam igen eftersom hon tycker att få bära ett barn är den största gåvan en kvinna kan få.

2.3.4 Relationer karaktärerna emellan

Här är Kristinas relation till hennes Gud i fokus, relationen till människorna runt omkring henne, främst Karl Oskar hamnar i periferin. Hon beskriver hur Karl Oskar är snäll och omtänksam men att han bara kan stödja henne i det världsliga och lekamliga och inte i det själsliga. Det själsliga var alltid det viktigaste för Kristina.

2.3.5 Språk

I detta parti låter Moberg Kristina ta ordet, hennes aftonbön återges på hennes eget modersmål, på hennes egen dialekt och med hennes egna ord. Detta ger en direkt trovärdighet eftersom det blir ett, i det närmaste, naturligt steg från deras tal till hennes tankar.

2.3.6 Fokalisator

Detta kan vara ett av de tydligaste exemplen genom romansviten då Kristina är fokalisator, läsaren är inte längre en läsare utan en lyssnare. Läsaren, eller lyssnaren får ta del av Kristinas innersta tankar och åsikter, allt ur hennes perspektiv.

2.4 Kristinas ”Sverigeäpple” - *Sista brevet till Sverige*, kapitlet *Medan Karl Oskar vakade*, sid. 222-224

Kristina ligger på sin dödsbädd efter ännu ett missfall. Karl Oskar vakar dag och natt över henne och ger henne ett moget astrakanäpple från hennes eget träd. När hon känner äppelbiten i sin mun säger hon sina sista ord och drar sitt sista andetag.

2.4.1 Karaktärens tankar och känslor

I denna scen ses Kristina utifrån Karl Oskars perspektiv, av texten och situationen att döma kan man utläsa att hon är döende och att hon feberyrrar. För att inte släppa fokus från Kristina och gå över till Karl Oskar helt så försöker jag titta på händelseförloppet och se det som inte står i texten, alltså vad som berättas mellan raderna. Här kan man, om Kristinas känslor, tolka

att hon dör lycklig eftersom hon säger att hon är hemma. Detta ”hemma” som för henne varit onåbart under hela hennes tid i Amerika. Detta ”hemma” som varit det hon längtat så hett efter i alla dessa år.

2.4.2 Miljö

Här befinner sig Kristina i sängen och Karl Oskar sitter bredvid och vakar över henne. Resten av miljön verkar vara underordnad och inte prioriterad som något viktigt att porträttera, endast utsikten i trädgården och synen av astrakanapeln beskrivs.¹⁴ Därav drar jag slutsatsen att äpplena och äppelträdet är viktiga för den fortsatta historien och för berättandet.

2.4.3 Symbolik

Jag tolkar det som att äpplet spelar en viktig roll i detta parti men även Kristinas sista ord. Kombinationen av dessa två saker är att hon smakar sitt första äpple från Sverige och i sitt sista andetag säger: ”-Äpplena är mogna hos oss. Jag ä hemma...”¹⁵ tolkar jag som att hon äntligen fått frid, hon tror till och med att hon är hemma, eller så känner hon sig för första gången hemma i Amerika.

Jag tycker att hela historien avrundas och sammanfattas med deras sista ord till varandra, Kristina säger att hon är hemma och Karl Oskar ber henne ”*Stanna!*”¹⁶. Redan i den första delen av romansviten vill hon vara kvar i Sverige och han vill att hon ska följa med honom, alltså stanna med honom. Därför är just dessa, deras sista ord till varandra, talande.

2.4.4 Relationer karaktärerna emellan

Kristina och Karl Oskars djupa relation blir synlig på ett öppet och sårbart sätt. Karl Oskar är beroende av sin hustru och kan inte leva utan henne, bara överleva. Senare i romanen beskriver han hur han dog till hälften när Kristina dog.¹⁷

2.4.5 Språk

Genomgående har Moberg ett språk fyllt av tyngd och mening. Han använder sig av korta och koncisa meningar för att föra fram budskapen i texten. Han var mycket inspirerad av Bibelns

¹⁴ Vilhelm Moberg, *Sista brevet till Sverige* (Stockholm, 1987), kapitel *Medan Karl Oskar vakade*, sid. 221

¹⁵ Vilhelm Moberg, *Sista brevet till Sverige* (Stockholm, 1987) sid. 223

¹⁶ Vilhelm Moberg, *Sista brevet till Sverige* (Stockholm, 1987) sid. 224

¹⁷ Vilhelm Moberg, *Sista brevet till Sverige* (Stockholm, 1987), kapitel *Brudkronan med ädelstenarna*, sid. 287

språk och särskilt Moseböckerna, något som jag tycker syns på hans förmåga att fylla en kort och till synes enkel mening med innehåll.¹⁸ Jag tycker att denna mäktiga ton är extra tydlig i den här viktiga scenen. Denna mening är ett tydligt exempel. ”Slocknade var ögonen och ingen andedräkt flöt ur munnen.”¹⁹

2.4.6 Fokalisator

Här är Karl Oskar fokalisator medan Kristina är berättelsens centrum, i Karl Oskars synfält finns bara Kristina och äpplet. Han upplever endast henne, hennes ord och hennes upphörande andetag. Moberg beskriver detta som att det vore det viktigaste att berätta om, därför tolkar jag det som att han tyckte att det var mycket viktigt.

3. Slutdiskussion

Under mitt arbete med att analysera Kristinas tankar och känslor så har jag sett att de i princip inte tar någon plats i kapitlet om Annas död. I kapitlet om vetebrödet, mjölken och ”Amerikaäpplet” är Kristinas tankar, minnen och känslor i fokus. Karl Oskars perspektiv finns fortfarande med men till största delen utspelar sig händelsen i Kristinas medvetande och omgivning. När Kristina ber sin aftonbön speglar hennes ord hennes inre och detta har full uppmärksamhet. När hon ligger på sin dödsbädd i den sista analysen är det inte längre hennes inre som beskrivs, det är Karl Oskars reaktioner på hennes beteende och hur han påverkas av hennes död. Men berättelsen kretsar kring henne.

Jag har kommit fram till att miljön är av stor vikt för karaktärsbeskrivningen, dock behöver inte miljön beskrivas i alla partier, ibland räcker det med att låta läsaren anta var karaktärerna befinner sig, detta ger då en känsla av självklarhet eftersom de porträtteras i en, för dem, hemtam miljö.

Jag har funnit att Moberg arbetar mycket med symbolik, framförallt i dramatiska situationer som till exempel vid Kristinas död. Mycket av symboliken är knuten till fysiska saker så som grödor och mat, speciellt äpplen. Karaktärernas ord har också stort symboliskt värde, så stort

¹⁸ Ingrid Nettervik, *Vilhelm Moberg - storstarken med folkviseögon*, <http://www.blekingemuseum.se/lansbibl/forfattare/mobeart1.asp>

¹⁹ Vilhelm Moberg, *Sista brevet till Sverige* (Stockholm, 1987) sid. 224

att jag tycker att Moberg sammanfattar hela sin romansvit med Kristina och Karl Oskars sista ord till varandra.

Det är tydligt att Kristinas relationer till exempelvis Karl Oskar och hennes Gud påverkar henne som karaktär. Jag tror dock att Kristina påverkar Karl Oskar mer än tvärt om eftersom han berättar att han dog till hälften när hon dött och hon säger i sin aftonbön att han inte påverkar henne själsligt.

Språket är en viktig faktor i Mobergs Utvandrarserie, han arbetar grundligt med det och resultatet blir en nyanserad text med effektfulla och meningsfyllda meningar. Språket används också för att definiera Kristina, hon är sitt språk. Moberg låter de små detaljerna kliva fram för att skapa en verkningfull helhet.

I passagen om Annas död är Kristina en bifigur och ingen del av händelseförloppet ses genom hennes ögon. I min andra och tredje analys har jag tydligt sett att Kristinas perspektiv får större plats, hon är berättelsens upplevande och tänkande centrum. Dock sker det en slags tillbakagång vid Kristinas död, här valde författaren att se händelseförloppet ur Karl Oskars perspektiv men Kristina finns kvar som berättelsens centrum, tillsammans med äpplet.

Under mitt arbete med denna uppsats har jag fördjupat min insyn i denna fantastiska karaktärs känsloliv och funnit att Mobergs Kristina tydligt går från att vara oansenlig till att ta stor plats och bli berättelsens centrum.

Detta arbete har skapat många frågor hos mig, till exempel; varför blev just Kristina en huvudkaraktär? Var hon kanske en uppskattad karaktär när romanerna gavs ut och Moberg valde att fokusera mer på henne. Kanske blev Kristina en huvudkaraktär på ren efterfrågan från läsarkretsen eller insåg Moberg att hon var den karaktär som han hade mest att berätta om eller blev han helt enkelt mest nyfiken på just henne?

Jag tror att jag har fått fler frågor än svar efter denna uppsats men Kristina är och förblir min favoritkaraktär och det har varit spännande och givande att undersöka hennes plats och funktion i Mobergs Utvandrarepos. Jag har fått följa hennes utveckling från att ha en biroll i historien till att bli berättelsens centrum.

4. Källförteckning

4.1 Bilder

<http://i2.listal.com/image/3884656/600full-liv-ullman.jpg> - 13-05-13

4.2 Internetbaserade källor

<http://www.blekingemuseum.se/lansbibl/forfattare/mobeart1.asp> - 13-05-21

<http://www.blekingemuseum.se/lansbibl/forfattare/mobeart2.asp> - 13-05-21

<http://www.dn.se/kultur-noje/essa/karl-oskars-vag-till-sveriges-hjarta> - 13-05-22

4.3 Tryckta källor

Bruce-Mitford, Miranda, *Tecken och symboler i färg: tusentals tecken och symboler från hela världen*, Forum, Stockholm, 1999

Holmberg, Claes-Göran & Ohlsson, Anders, *Epikanalys: en introduktion*, Studentlitteratur, Lund, 1999

Liljestrand, Jens, *Mobergland: personligt och politiskt i Vilhelm Mobergs utvandrarserie*, Ordfront, Stockholm, 2009

Moberg, Vilhelm, *Romanen om utvandrarerna. 1, Utvandrarerna ; Invandrarerna*, [Ny utg.], Bonnier, Stockholm, 1987

Moberg, Vilhelm, *Romanen om utvandrarerna. 2, Nybyggarna ; Sista brevet till Sverige*, [Ny utg.], Bonnier, Stockholm, 1987